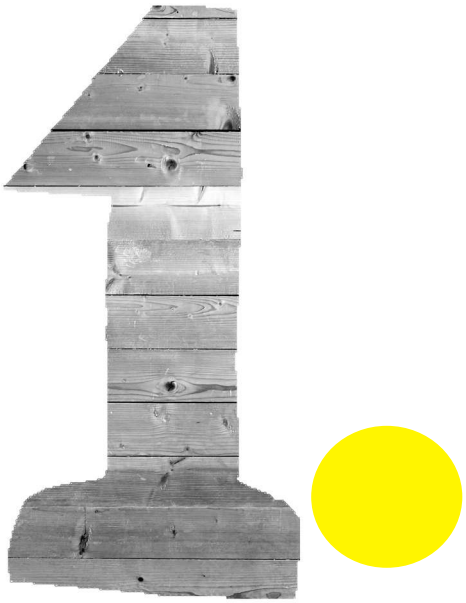
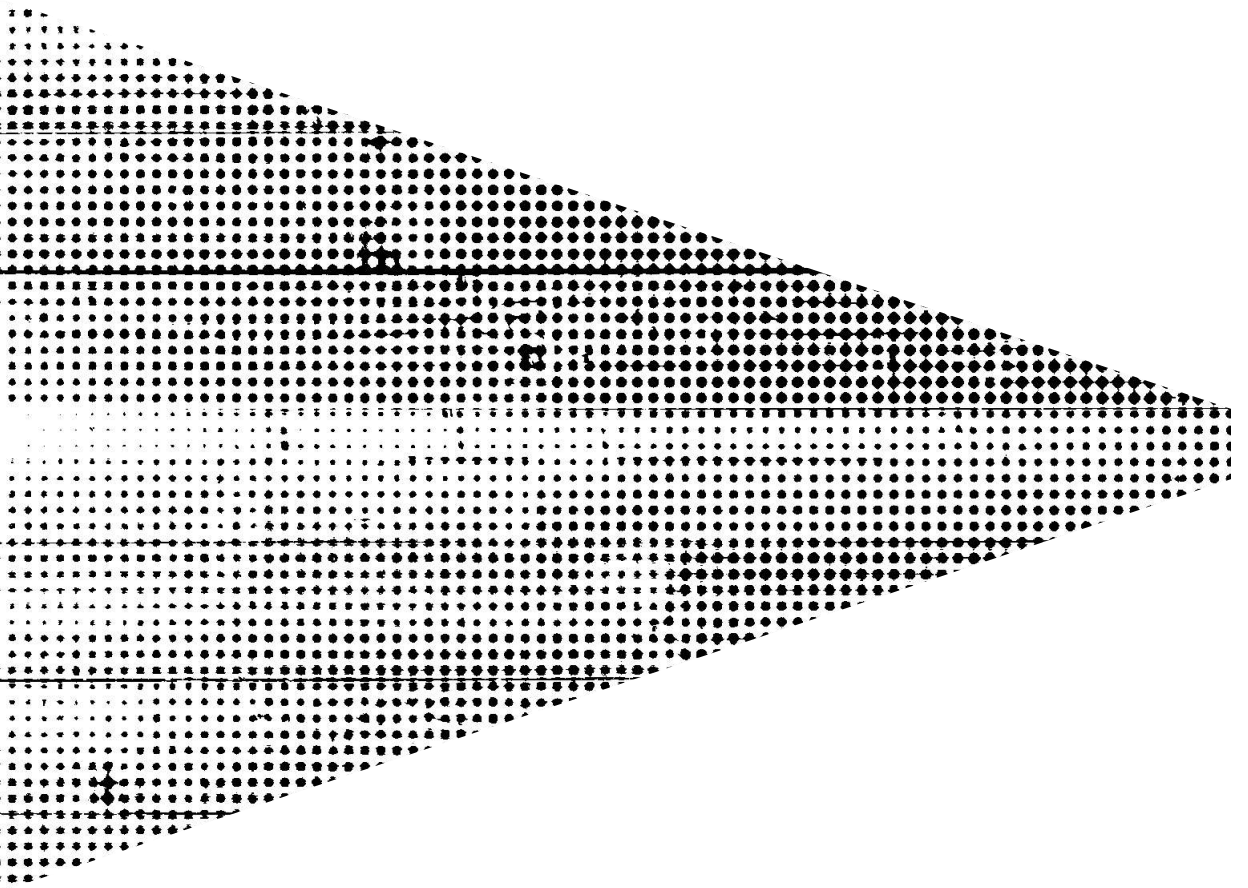
Refleksje, komentarze, przemyślenia uczestników
Międzynarodowego projektu artystycznego HASIOR – ASSEMBLAGE

PWSZ w Nowym Sączu

Studenci z Państwowej Wyższej Szkoły w Nowym Sączu należący do Koła Naukowo-Artystycznego „Piekarnia" reprezentowali na warsztatach w Zakopanem kierunek Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych. Kierunek powstał w roku 2007 w Instytucie Pedagogicznym. W obecnej ofercie znajdują się dwie specjalności: Sztuki wizualne z grafiką projektową i fotografią oraz Edukacja artystyczna z terapią zajęciową i arteterapią. W projekcie HASIOR – ASSEMBLAGE uczestniczyli studenci I-III roku. Przygotowania merytoryczne do warsztatów w Zakopanem poprzedziło zapoznanie się z twórczością Hasiora, analiza formalna i treściowa prac artysty, a także przemyślenie wstępnej koncepcji swej pracy. W wyniku twórczego spotkania inspirowanego dorobkiem artysty powstały prace opatrzone następującymi komentarzami.

Kinga Janowiec, III EA, PWSZ w Nowym Sączu, *Matka Boska mówiąca*

„Obserwując sztukę Władysława Hasiora od razu rzuca się w oczy jego swoboda wyboru języka artystycznego. Tak jak on, w swojej Matce Boskiej mówiącej, wykorzystałam stare, znalezione, kalekie przedmioty. U Hasiora niektóre z nich wręcz emanują atmosferą zniszczenia, wyroku Boskiej Opatrzności np. rozbite szkło. Nawiązaniem do tego zjawiska, jest nimb nad głową Marii. Inspirująca stała się synteza elementów, która wyjątkowo pasuje do Hasiora, ponieważ pracował on w technice assemblażu. W mojej pracy użyte zostały materiały, które dla mnie coś znaczą. Hasior był kolekcjonerem, zmuszał do stawiania pytań o istotę sztuki. To stało się sensem mojego dialogu z jego twórczością".

Klaudia Kołodziej, III EA, PWSZ w Nowym Sączu, *Bez tytułu*

„Kolaż wykonany przeze mnie łączy w sobie specyfikę hasiorowskiego sztandaru z fotografią, z którą się nie rozstawał. W celu uzyskania właściwej ekspresji, w pracy wykorzystane zostały stare, kolorowe tkaniny. Znaczącym elementem dialogu z twórczością Hasiora są wykorzystane zdjęcia fragmentów prac artysty. Wzorem mistrza, który stronił od igły i nici w swoich monumentalnych sztandarach, kolaż także jest wyłącznie klejony. Artysta potrafił igrać z żywiołami, dlatego nawiązaniem do siły natury jest deszcz spadających oczu. Tak jak w sztuce Hasiora, tak też i tu wiele jest powtórzeń – okrutnych, obsesyjnych, wzbudzających niepokój".

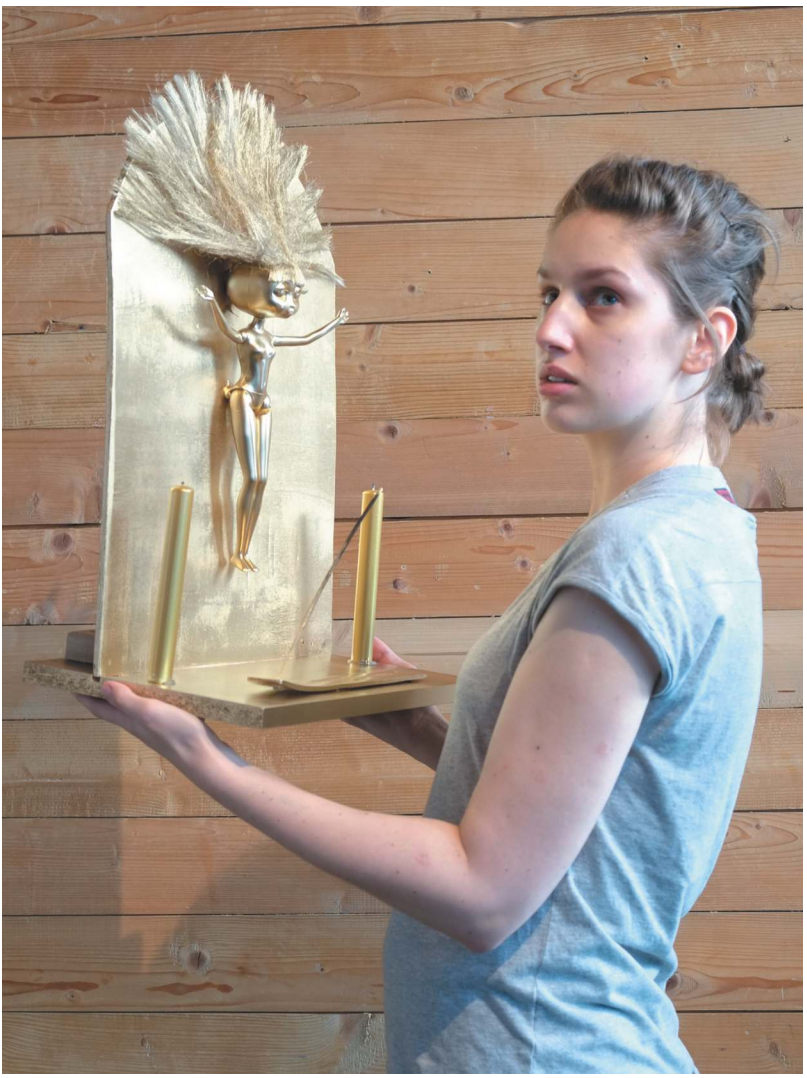
Leszek Staszczak, II EA, PWSZ w Nowym Sączu, *Zalany Bałwan*

„Moim zamysłem na „Dialog z Mistrzem" było, wykorzystanie podobnych do Hasiora motywów tematycznych, takich jak żywioły (w przypadku mojej pracy jest to woda). Zamiarem było stworzenie czegoś zupełnie innego z bardzo pospolitych przedmiotów. W ten właśnie sposób powstał Zalany Bałwan".

Lidia Staszczak, II EA, PWSZ w Nowym Sączu, *Filozofia Dialogu*

„…Nie ma dla człowieka żadnej innej drogi, niż patrzyć w przeszłość, znać przeszłość, czytać objawienie, mieć nadzieję jutra i prowadzić dialog z tym światem, który nas otacza…" (J. Tischner i J. Żakowski, (2009), *Tischner czyta Katechizm*). Wsłuchiwanie się w głos ludzi myślących inaczej jest wielką siłą i odwagą, której dzisiaj często brakuje w polskim życiu publicznym. Sprawą nie mniej ważną jest kwestia silnej tożsamości – świadomości tego, kim jestem i jakim wartościom chcę pozostać wierny".

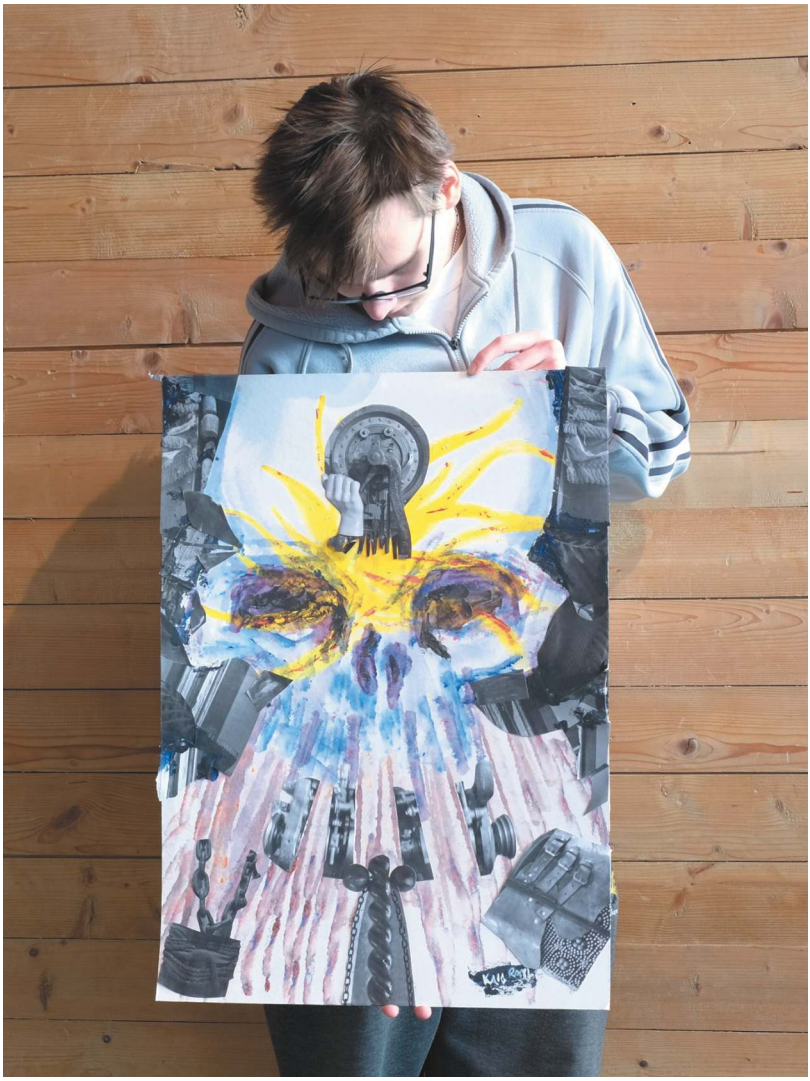
Liliana Fryda, II EA, PWSZ w Nowym Sączu, *Medytacja*

„Władysław Hasior był twórcą kontrowersyjnym, z jednej strony niezwykle znanym, z drugiej nie zawsze rozumianym, wymykającym się oczywistym interpretacjom. Mój „dialog z mistrzem" może być jedynie ukłonem w stronę jego twórczości. Stąd też myśl o stworzeniu ołtarza, który w swej formie nieco nawiązuje do sztandarów artysty. Sfera sacrum, złoto, plastikowa, zdeformowana lalka…. W mojej pracy starałam się pokazać jak postrzegam twórczość mistrza".

Magdalena Niemczyk, III EA, PWSZ w Nowym Sączu, *Na rozdrożu*

„Tkanina, którą wykonałam przedstawia wewnętrzną walkę człowieka. Człowiek będąc z natury istotą złożoną, nie jest przekonany tylko do jednej idei, racji czy myśli. Na tej podstawie rodzi się wątpliwość, co ma znaczny wpływ na uczucia emocje i relacje".

Miłosz Zając, III EA, PWSZ w Nowym Sączu , *Piąty żywioł*

„Dialog z artystą polega na wymianie argumentów. Hasior mówił żywiołami i o żywiołach. W kontrargumencie podsuwam mistrzowi swego rodzaju kolejny antyżywioł – „upływ", któremu podporządkowują się inne żywioły, albo którym też te żywioły rządzą. Upływ jest dostrzegalny w każdym z nich, jak i we wszystkich aspektach życia. Wyrażany w tworach, działaniach, punktach krawędziowych: narodzinach i śmierci".

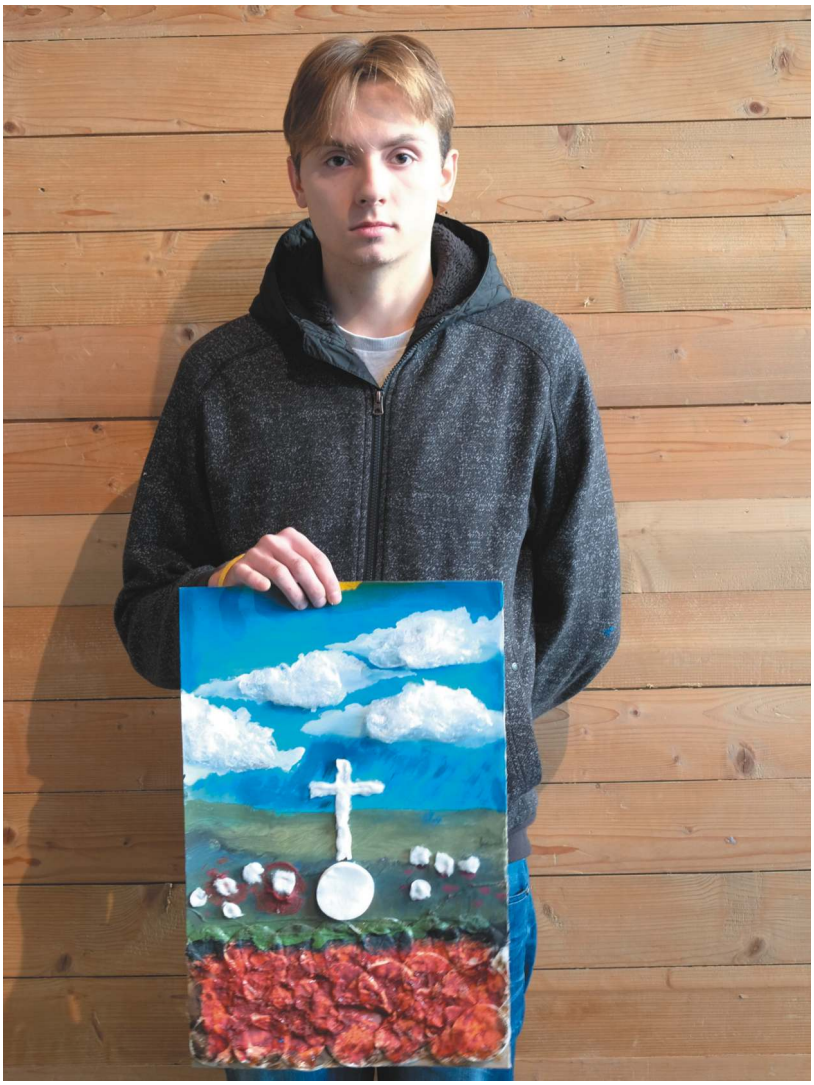
Aneta Piaskowy, III EA, PWSZ w Nowym Sączu, *Czarny ptak*

"Czarny ptak czy to zapowiedź grzechu i wojny, czy symbol mądrości i cwaniactwa?"

Aneta Wójcik, I EA, PWSZ w Nowym Sączu, *Nowy początek*

„Szuka Władysława Hasiora jest niełatwa i niezrozumiała, niejednokrotnie szokująca, ale tylko do momentu zbliżenia się do artysty jako twórcy, ale przede wszystkim jako człowieka. Szczególne znaczenie miało dla mnie miejsce, w którym odbywały się warsztaty: dom-muzeum, w którym żył i tworzył Hasior. Niezwykle pouczające i pobudzające do tworzenia, jak i do myślenia spotkanie z Wielką Sztuką ...za krótkie, by dać odpowiedź na wszystkie nurtujące pytania, a jednocześnie wystarczająco długie, by wzbudzić jeszcze większą ciekawość i chęć ponownego spotkania".

Szymon Orzeł, I EA, PWSZ w Nowym Sączu, *Bez tytułu*

„W swojej pracy kierowałem się uczuciami towarzyszącymi podczas patrzenia na Czarny krajobraz I – Dzieciom Zamojszczyzny Hasiora. W mojej pracy przelana krew niewinnych osób znaczeniowo spoczywa pod ziemią, po której stąpamy, a nad nią znajduje się opatrzność Matki Boskiej, ukazanej symbolicznie w białym opłatku pod krzyżem. Umiejscowienie takie nie jest przypadkowe. Dolna część pracy, mimo, że wykonana z ulotnego materiału budzi grozę i niepokój poprzez swój koloryt. Opłatek i krzyż jest wykonany z tego samego materiału, co może nasuwać różne interpretacje".

Ewelina Trojan, I EA, PWSZ w Nowym Sączu, *Czarna rozpacz*

„Czynnikiem mobilizującym mnie do wykonania pracy interpretującej twórczość Hasiora stał się jego sentyment do ludowości. W mojej realizacji wskazują na to przyklejone liście oraz Matka Boża. Zakopiański artysta wplatał również w swój warsztat wątki historyczne, co zrobiłam i ja. Starałam się aby całość mojego plastycznego komentarza wzbudziła pewnego rodzaju kontrowersję, tym samym tworząc relację z dziełami mistrza".

Magdalena Skoczeń, **Daniel Kasiowniak**, **Katarzyna Kmak**, II EA, PWSZ w Nowym Sączu, *Bez tytułu*

„Nasz dialog z Mistrzem rozgrywa się na płaszczyźnie dzieciństwa Władysława Hasiora. Okres ten był wyjątkowo ciężki dla artysty. Urodził się jako nieślubne dziecko i od najmłodszych lat musiał pracować. Poznając tę dramatyczną historię z życia Mistrza, postanowiliśmy ofiarować w naszej pracy trochę rodzicielskiego ciepła i zainteresowania, którego nie zaznał w dzieciństwie".

Tomasz Przeworski, II EA, PWSZ w Nowym Sączu, *Praptak*

„Zainspirowany twórczością Władysława Hasiora postanowiłem stworzyć ptaka z zorganizowanych wcześniej przedmiotów. Użyte przeze mnie materiały zdobyte w „second-handach" pozwoliły mi stworzyć „ptaka" z kontrastowych dla siebie materiałów. Połączenie prostych przedmiotów użytkowych oraz zabawki w postaci lalki z ideą łączności z artystą z pewnością pozwoliło na głębsze zastanowienie się nad istotą twórczością Hasiora".

Wiesława Brzezińska-Burdacka, I EA, PWSZ w Nowym Sączu, *Modlitwa o bezpieczną sieć*

„Przebywając w galerii Mistrza zrozumiałam z jakim pietyzmem i poszanowaniem dał nowe życie starym, zapomnianym, i wydawałoby się, niepotrzebnym przedmiotom, nadając im indywidualną tożsamość.To uświadomiło mi jak powierzchownie traktujemy teraz naszą rzeczywistość i siebie, jak spontanicznie, żeby nie powiedzieć bezmyślnie, wrzucamy do sieci swoje wiadomości o sobie i swoim świecie. Kierujemy je do wszystkich, czyli tak naprawdę do nikogo. Przeszkadza mi, jak wiele niepotrzebnych informacji bombarduje nas elektronicznie i jak bezkrytycznie ulegamy temu zjawisku. Władysław Hasior zindywidualizował, uszlachetnił, nawet uświęcił stare przedmioty. My zaś dziś uprawiamy niepotrzebny ekshibicjonizm wrzucając siebie i wiadomości o sobie w sieć. Nie umniejszając roli edukacyjnej internetu, dla mnie to zatracanie indywidualności. Tak jak w galerii Hasiora relacja twórca-widz jest bardzo intymna, tak bycie w sieci jest całkowicie tego pozbawione“.

Marlena Biel, I EA, PWSZ w Nowym Sączu, *Matka Boża*

„Moja praca powstała na bazie worków na śmieci, aby ukazać skromność i estetykę pracy, jak robił to zakopiański mistrz Hasior. Jego dzieła bardzo wpłynęły na mój projekt, zwłaszcza sztandar ukazujący Matkę z dzieckiem. Poprzez swoją pracę chciałam nawiązać kontakt z Hasiorem, który tworzył z różnorodnych środków i często swoje kompozycje odnosił do kwestii religijnych".

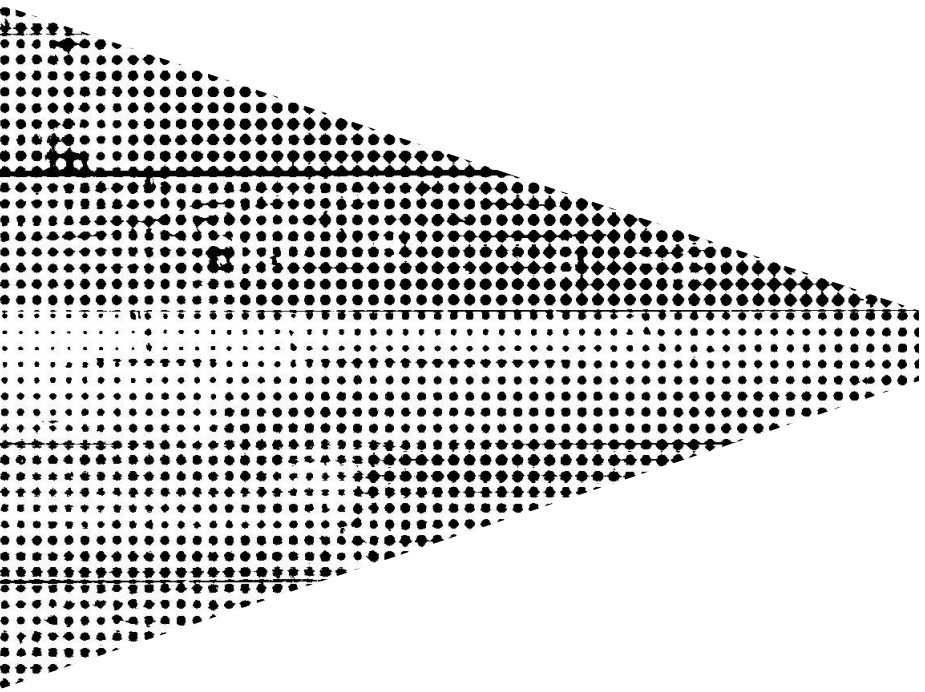
Kinga Ptak, I EA, PWSZ w Nowym Sączu, *Autentyzm*

„Prace Władysława Hasiora często charakteryzuje nieopisane okrucieństwo, niemal psychologiczne znęcanie się nad odbiorcą. Artysta bardzo wnikliwie obserwował otaczającą go rzeczywistość, którą analizował i interpretował. Nie daje on odpowiedzi, lecz zadaje pytania; są one poważne, bo dotyczące spraw ostatecznych i wiecznych. Moją odpowiedzią na dzieła twórcy było zadanie sobie pytania czym tak naprawdę jest martyrologia człowieka?"

Uniwersytet Rzeszowski

Studenci z Rzeszowa reprezentowali Wydział Sztuki. Wydział Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego (WSUR) prowadzi działalność artystyczną, naukową i dydaktyczną od 1995 roku. Początkowo jako Instytut Wychowania Plastycznego, potem Instytut Sztuk Pięknych wchodzący w skład Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego, a od 2008 roku uchwałą Senatu UR jest jednym z 12 samodzielnych wydziałów Uniwersytetu Rzeszowskiego. Studenci edukują się na kierunku Sztuki wizualne lub Grafika. Na wydziale kształci się „studentów, którzy mając bogate doświadczenie w zakresie klasycznego posługiwania się różnymi technikami i metodami wypowiedzi artystycznej, nie będą ograniczeni sztywnymi ramami tradycyjnie pojmowanych dyscyplin plastycznych" (Steliga, Gawron, Sankowska, Boruta, Grzegorczyk, 2011, s. 152). Do udziału w warsztatach HASIOR – ASSEMBLAGE zgłosiło się dziewięć osób: ośmioro studentów oraz jeden absolwent Wydziału Sztuki. Każdy uczestnik przemyślał wstępnie swoją kompozycję, a następnie z przygotowanych materiałów przystąpił w skupieniu do tworzenia prac. Poniżej zostaną zaprezentowane krótkie podsumowania stworzonych dzieł opisane słowami samych młodych artystów:

Paulina Kaczmarska, studentka, I rok, sztuki wizualne drugiego stopnia, Wydział Sztuki, UR, *Cykl Bez tytułu*

„Wykonanych zostało przeze mnie 6 prac Cykl Bez tytułu zainspirowanych twórczością w mojej opinii niezwykle kreatywnego artysty – Władysława Hasiora. Jest mi bliskie odpowiednie dobranie środków wyrazu plastycznego, aby w każdym dziele ukryć jego drugi sens w tworzących go przedmiotach. Assemblage to jedna z wielu technik artystycznych, która urzeka mnie swoją niepowtarzalnością i wolnością interpretacji, a z którą to na poważnie zetknęłam się dopiero na warsztatach w Zakopanem. Chciałam właściwie na wzór Hasiora zaoszczędzić opisów prac, które zrobiłam i pozostawię je subiektywnemu odbiorowi każdego, kto będzie mógł je oglądać."

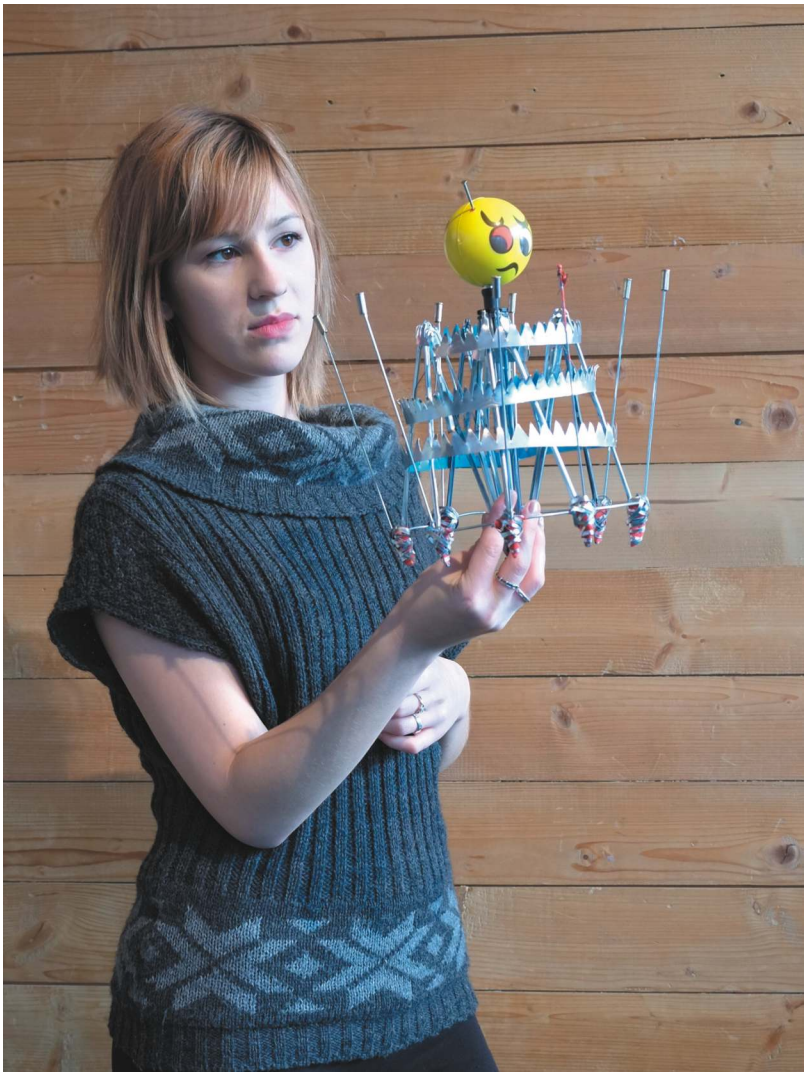
Yeni Armendariz de Sierosławski, studentka, III rok, sztuki wizualne pierwszego stopnia, Wydział Sztuki, UR, *Płonąca Wyobraźnia*

„To co staram wyrazić w swojej pracy zatytułowanej Płonąca Wyobraźnia to uczucia (intencje) prowokujące ogień, powierzchniowe wrażenie, które w końcu po jakiejkolwiek akcji pozostawia ślad dobrowolny i przymusowy. Artysta Władysław Hasior używa ognia jako widocznego elementu i przedstawia swoje wyimaginowane pożary (myśli)."

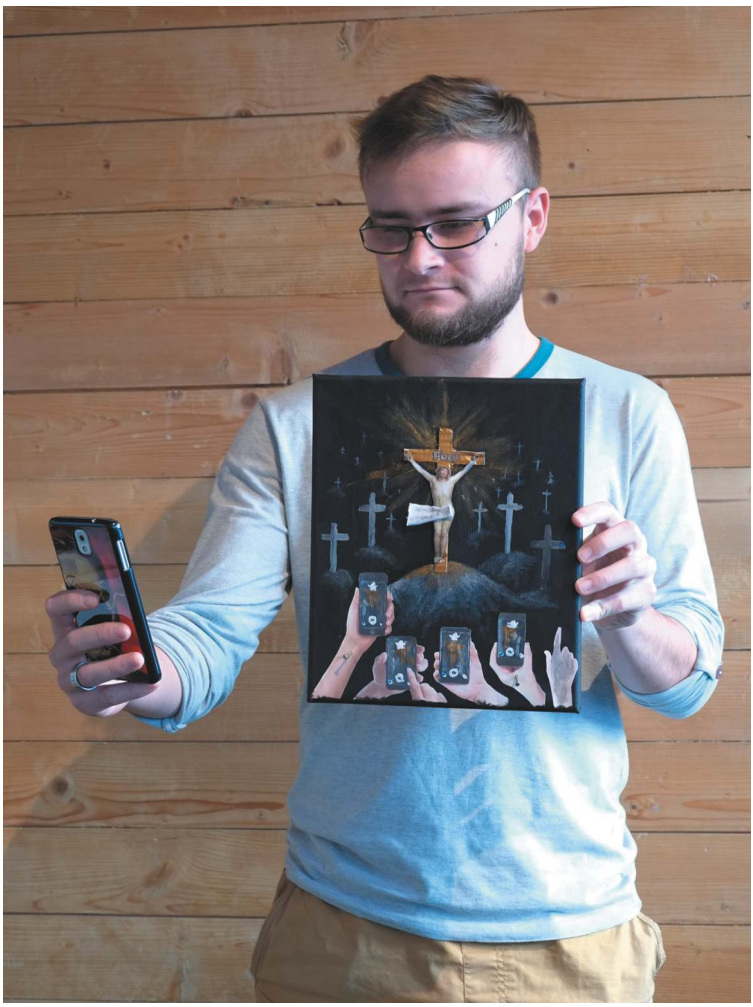
Oskar Pająk, student, I rok, grafika studia 5-letnie magisterskie, Wydział Sztuki, UR, *Pomysł*

„Pod wpływem dialogu z Władysławem Hasiorem stworzyłem instalację zatytułowaną Pomysł, nawiązując do cechy tak mocno wyróżniającej Mentora, oraz chęci wyrażenia charakteru i ekspresji naszych myśli. Uchwyciłem w ten sposób moment przełomu, gwałtowną reakcję, przebicie się szukanej przez nas idei spośród plątaniny niepewności. Podążając śladami artysty użyłem m.in. potłuczone szkło czy stary arkusz blachy. Ważnym elementem mojej pracy jest światło emanujące z niej, niewidoczne jednak bez uprzedniego naświetlenia instalacji. Nadaje pracy wyjątkową cechę, naśladuje Hasiora i sugeruje wpływ czegoś nadludzkiego."

Paulina Gemra, studentka, III rok, sztuki wizualne pierwszego stopnia, Wydział Sztuki, UR, *Pułapka pozorności*

„Nawiązując dialog z Władysławem Hasiorem powstał montaż Pułapka pozorności, którego założeniem jest przedstawienie danego problemu za pomocą metafory. Wykorzystując uszkodzone elementy i przedmioty nienadające się już do użytku stworzyłam kompozycję, która ukazuje ludzki fałsz. Parasol, który powinien być przedmiotem ochronnym – jest tylko mylącym symbolem zawierającym w sobie kolczaste sidła. Użycie czerwonej farby, widocznej w wielu pracach Hasiora, jest podkreśleniem krzywdy wyrządzonej innym ludziom przez obłudę i zakłamanie."

Artur Futyma, student, III rok grafika, studia 5-letnie magisterskie, Wydział Sztuki, UR, *Sensacja*

„Praca pt. Sensacja nawiązuje do ogromnej sławy Władysława Hasiora, z którą nie mógł sobie poradzić. Był rozchwytywany tak jak Chrystus w mojej Sensacji, który zostaje nagrywany podczas konania. Chciałem poruszyć też problem z jakim boryka się moje pokolenie. Rozwój technologii przyćmił nam trochę system wartości, bo szukając sensacji najważniejsze jest dla nas to, żeby było to nagrane. Wypadek samochodowy? Zróbmy sobie selfie z wrakiem. Jem na śniadanie kanapkę z szynką, niech moi znajomi na facebook'u, czy snapchacie też o tym wiedzą. Modlimy się nad grobami, czy jesteśmy w kościele – sprawdźmy, może są jakieś fajne pokemony do złapania…. Skoro nie mamy na tyle wstydu, żeby w niektórych sytuacjach odstawić telefon, to dlaczego nie mielibyśmy nagrywać śmierci Chrystusa?"

Marzena Kałuża, studentka, I rok, sztuki wizualne drugiego stopnia, Wydział Sztuki, UR, *Rozdział 52*

„Dialog z mistrzem rozpoczęłam z dystansem do jego prac jednocześnie zachwycając się najmniejszym elementem każdego stworzonego przez artystę dzieła. Na podstawie tej rozmowy powstał Rozdział 52, który pozwala przenieść się odbiorcy w świat Hasiora. Monochromatyczność to cecha, która dominuje w mojej pracy, a centralny jej punkt powiązany jest z wieloma dziełami Mistrza."

Beata Gąsior, studentka, I rok, sztuki wizualne drugiego stopnia, Wydział Sztuki, UR,
Przenośna kapliczka - Matka Boska od psów

„W pracy Przenośna kapliczka - Matka Boska od psów istotną sprawą był dla mnie Dialog. Dialog z Mistrzem, a zarazem ze sobą. Dialog wewnętrzny. Chciałam przekazać, poprzez odpowiednio dobrane materiały, coś co jest mi niezmiernie bliskie. Coś co mogę wyrazić tylko dzięki zastosowaniu środków artystycznego wyrazu. I tak niepotrzebna skrzynka po winie nabrała nowego znaczenia. Zarówno kolorystyka, jak i dodane elementy nie są przypadkowe i odgrywają dużą rolę. Matka Boska jest tutaj ikoną. Symbolem, dla której własnoręcznie zrobiłam oprawę. A psy? Psy są mi bardzo bliskie i gdy odchodzą z tego świata to udają się do psiego raju, na zielone łąki... Kapliczka oraz dodane wewnątrz światła i świeczka to duży ukłon w stronę Mistrza Hasiora, dla którego żywioł ognia miał istotne znaczenie, są zarazem wzmocnieniem magicznego działania mojej pracy."

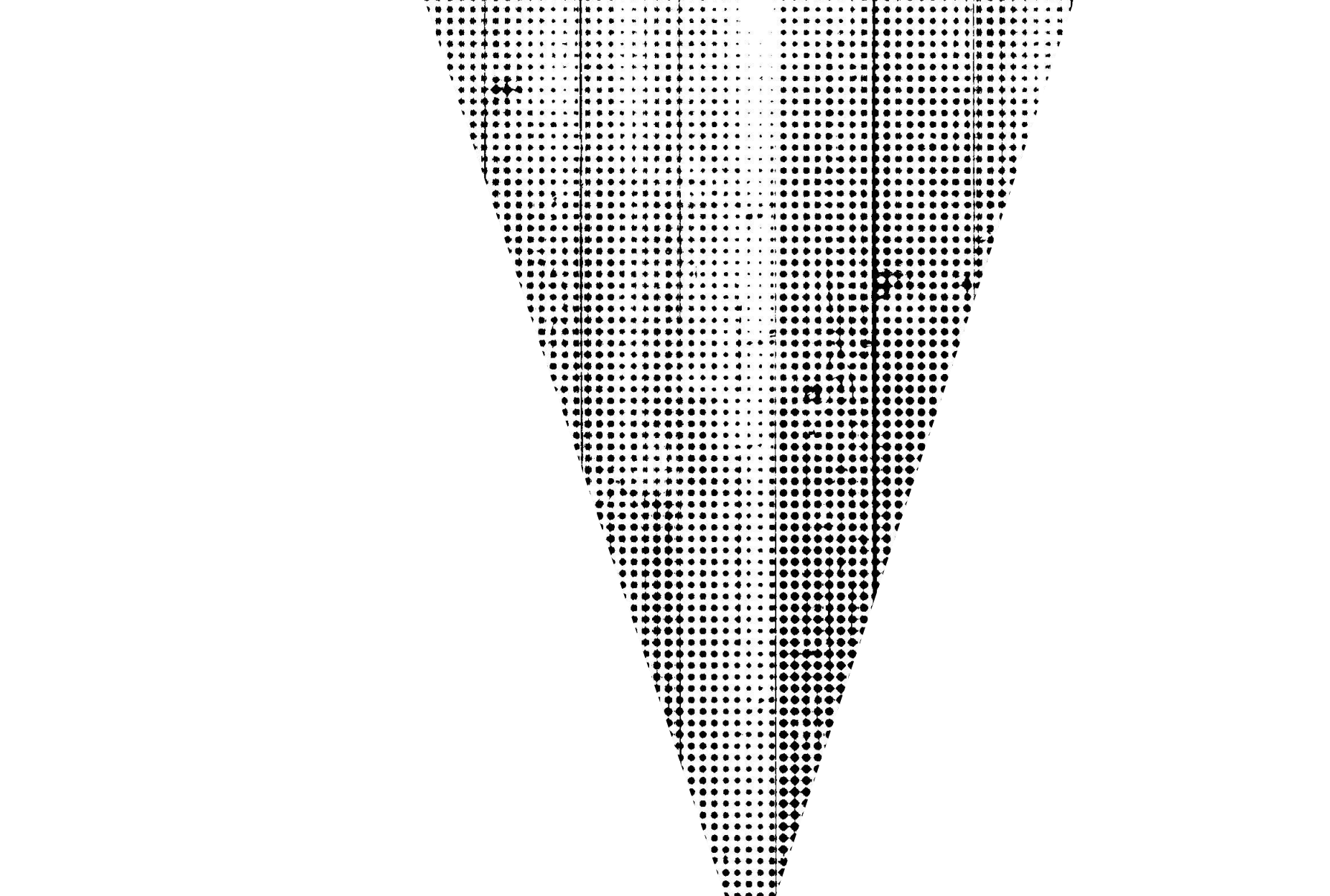
Eliasz Dyrow, student, II rok, sztuki wizualne pierwszego stopnia, Wydział Sztuki, UR, *Pożar wyobraźni*

„Moja praca Pożar wyobraźni jest próbą ukazania emocji i skojarzeń wizualnych, które powstały przy zapoznaniu się z twórczością Władysława Hasiora. Jest to wizyjny portret człowieka, wewnętrzny świat, który zmuszał go do kreacji prac o tak mocnej i zarazem niejednoznacznej, czasem nawet przerażającej estetyce i ekspresji... Inspirowałem się również pojęciem „pożaru wyobraźni", i w tym portrecie szukałem sposobu na oddanie tego stanu. Pożaru wyobraźni jako absolutnego rządu pierwotnego chaosu nad pierwiastkiem porządku i racjonalności, zdumiewającego i obezwładniającego. Postać na portrecie jest przedstawiona z połową głowy człowieka i połową czaszki byka, jako odniesienie do tych przejawów prehistorycznych instynktów i estetyki skierowanej ku podświadomości, które zobaczyłem w twórczości Hasiora. Głowa tej postaci jest źródłem żywiołowego ognia, mroku i chaosu, poszerzającego się i podbijającego świat, który go otacza."

Wojciech Kornacki, magister sztuki, absolwent sztuk wizualnych w 2016 roku, Wydział Sztuki, UR, *Narcyz*

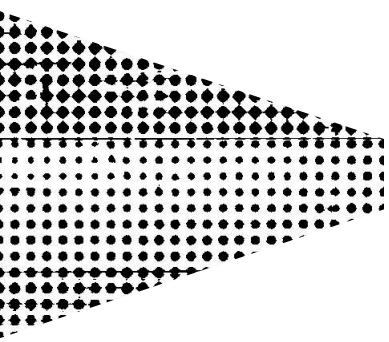
„Praca zatytułowana *Narcyz* jest współczesnym odwołaniem do problemów poruszanych przez Władysława Hasiora. Dotyka kwestii samouwielbienia ludzi w XXI wieku. Negacji postawy Innych, kiedy narcyzem jest każdy z nas."

Warsztaty Terapii Zajęciowej MADA w Nowym Sączu

Wynikiem przeprowadzonego w siedzibie Warsztatów Terapii Zajęciowej projektu HASIOR – ASSEMBLAGE, są wzruszające prace odsłaniające artystyczne zrozumienie sedna twórczości Władysława Hasiora, a także indywidualne reakcje na jego sztukę. Zajęcia przeprowadzone zostały przy pomocy studentów PWSZ w Nowym Sączu.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

1. **Dominika Jaworska**, (*Romeo*)
2. **Agnieszka Bednarczyk**, *Romeo i drzewo*
3. **Ewa Zaremba**, (*Pejzaż z ptakiem)*
4. **Anna Ciapała**, *Kapelusz i drzewo, inspiracja - Sekretarz powiatowy*
5. **Ilona Szkaradek**, *Pałac Sprawiedliwości*
6. **Dariusz Potoniec**, *Słoik, organy, woda (Organy)*

7.

8.

9.

10.

7. **Wojciech Jurkowski**, *Niobe*
8. **Jacek Wróbel**, *Życie składa sie z pracy, uczenia, wspomnień, śmierci tragicznych (Całe życie)*
9. **Wojciech Jurkowski**
10. **Janusz Włodarczyk**, *Niobe, Aniol z dzieckiem*

11.

12.

13.

14.

15.

16.

11. **Jakub Brudziński**, *Czas niedomknięty*
12. **Krzysztof Wastag**, *Czarna godzina*
13. **Katarzyna Jurkowska**, *Święty trzymający książkę, inspiracja pracą Nauczyciel*
14. **Maciej Fryc**, *Autoportret inspirowany Zwiastowaniem Hasiora*
15. **Katarzyna Nosal**, *Hasior trzyma Jezusa na rękach*
16. **Magda Gurgul**, *Jezus*

17.

18.

19.

20.

21.

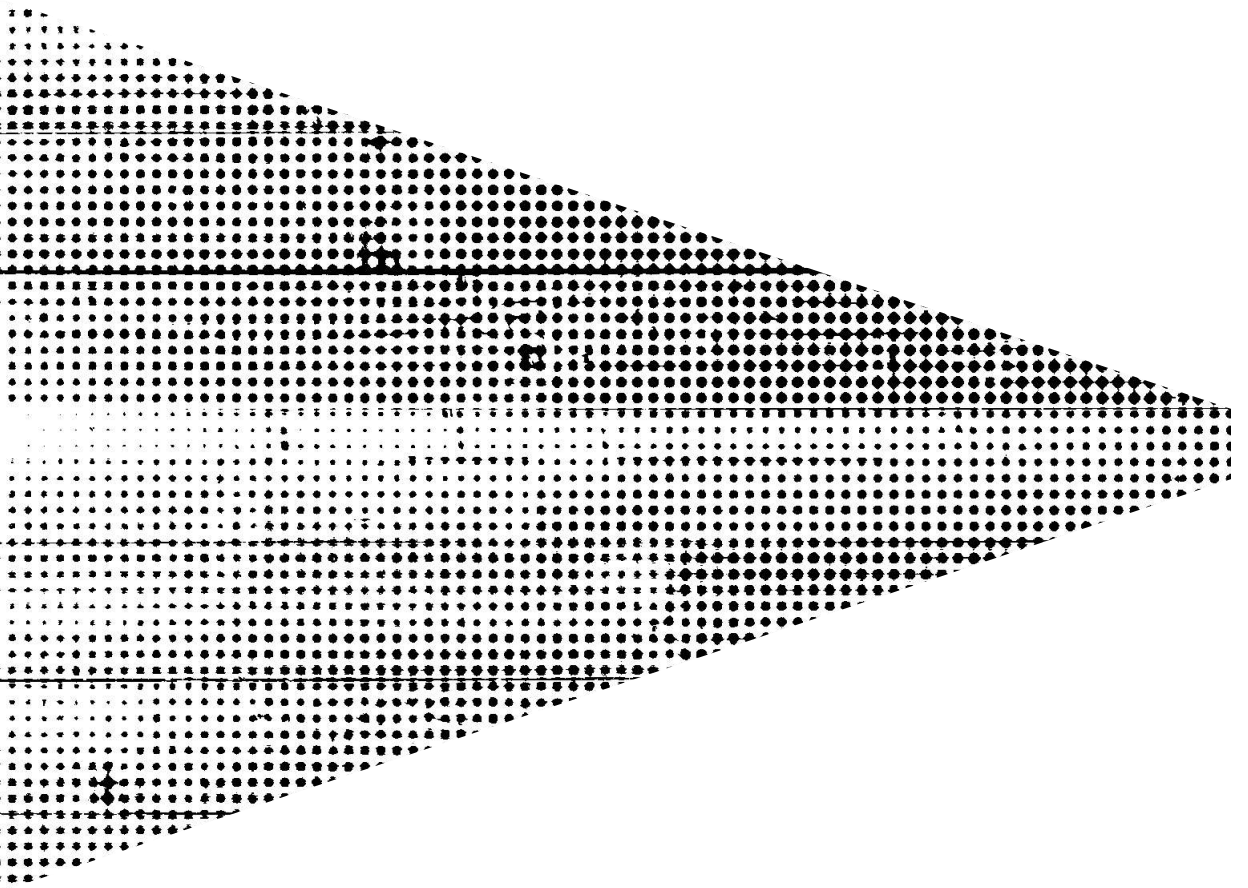
22.

17. **Marcin Dobosz**, *Pałac sprawiedliwości*
18. **Michał Tabaszewski**, *Żywioły, powietrze, ogień, woda, ziemia (Płonące ptaki)*
19. **Maria Kliś**, *To dzieło jest arcydziełem. To jest kolorowy świat Marysi inspirowany Zwiastowaniem*
20. **Przemek Tomasiak**, *Pejzaż z ptakiem*
21. **Michał Adamczyk**, *Anakonda (inspirowana pracą Pejzaż z ptakiem)*
22. **Wojciech Jurkowski**, *Św. Wojciech inspirowany pracą Nauczyciel*

Uczestnicy Pracowni Plastycznej w Domu Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekle Chorych Psychicznie w Rzeszowie

Uczestnicy pracowni z ogromnym zaciekawieniem zapoznali się z życiorysem i twórczością Władysława Hasiora. Chęć stworzenia prac będącymi dialogiem z Mistrzem wyraziło sześciu spośród nich. Szczególnie zaciekawiła i poruszyła ich praca Hasiora pt. Autoportret z ptaszkami z 1962 roku, dlatego też aż trzy prace nawiązują do niej (Sekretariat, Magazyn depozytów oraz Fryzjer). Kolejną inspiracją (a zarazem tytułem poszczególnych assemblaży) są stare tabliczki informacyjne z drzwi w placówce, w której prace zostały wykonane, i w której mieszkają ich autorzy. Stare, porzucone, nikomu już niepotrzebne, bo pozbawione swej funkcji informacyjnej szyldy, pobudziły wyobraźnię artystów niepełnosprawnych do stworzenia swych własnych utrzymanych „w duchu hasiorowskim" autoportretów (np. prace Pokój pielęgniarek, Szatnia kobiet czy Pokój pobytu dziennego).

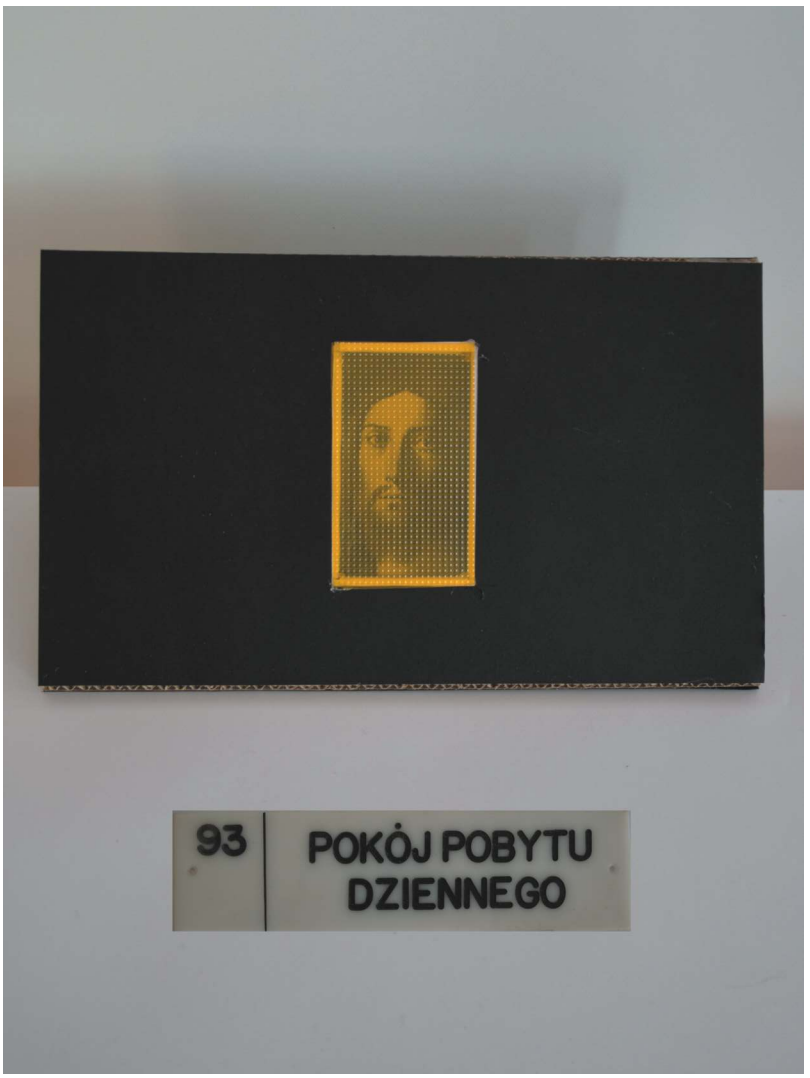
Andrzej Wierzbicki, *Fryzjer*

Małgorzata Drozd, *Magazyn depozytów*

Romuald Błaszków, *Pokój pielęgniarek*

Terasa Sołtys, *Pokój pobytu dziennego*

Bożena Buda, *Szatnia kobiet*

Lucyna Sujak, *Sekretariat*

doc. PhDr. Adriana Récka, PhD., Constantine the Philosopher University in Nitra

WLADYSŁAW HASIOR´S ASSEMBLAGES AS A SOURCE OF INSPIRATION FOR CREATING COLLAGES

This work was supported by the Slovak Research and Development Agency under the contract No. APVV-15-0368.

Introduction

In preparing future teachers of fine arts the exploring the artistic tendencies of the 20th century plays particularly an important role. Artistic movements of the 20th century reflected many socio-political, religious, ethical, psychological, ecological and environmental issues through artistic compositions respectively intermedia. They can be both a source of information about any given time and an inspiration for a constructive dialogue in the educational process. The generally applicable "messages" expressing diverse, "understandable" for everyone artistic means of creation, since the beginning of human existence to the present day, are lasting treasures from the axiological, educational and didactic aspects of a cultural man. Cognition and aesthetic acquisition of these values can positively influence the development of cognitive and emotional qualities, it may simultaneously inspire creative thinking. Contemporary art also can be a source of knowledge of current events, as well as motivation to active and valuable lifestyle.

Wladysław Hasior´s Assemblages as a source of inspiration

The work of Polish artist Wladyslaw Hasior (1928-1999) can certainly be considered as an important source of inspiration. He was an artist whose work, thanks to his study stay in Paris, the center of European art events of the 20th century, in the studio of a famous sculptor of Russian origin – Ossip Zadkin in 1959-1960, brought together an excellent way of influences of the language of art avant garde in the first half of the century. Especially dadaism and surrealism and simultaneously those tendencies that we call terms: new realism and abstract art. Wladyslaw Hasior through their sculptures, objects, assemblages and collages, which used conventional and unconventional art materials, reflected seriously and severely some social issues. Archetypal themes, communicating a universal message and themes responding to current events, issues and phenomena that in the period after World War II long resonated in the European cultural awareness in the context of the philosophies of existentialism. The fifties and sixties simultaneously brought new economic and political conditions, at the same time changing the value system and the resulting wide spectrum of social phenomena, including the dominance of the consumer society, loss of identity, feelings of alienation, loneliness and devaluation of traditional values. Artistic language and philosophy of Hasior´s formation is much like the Californian Funk art movement. The representatives of Funk art, for example Ed Kienholz, Bruce Conner, Paul Thek and others used the art form of installation, assemblage and environment, and in their works different types of authentic objects, destroyed furniture, remnants of clothing, personal items and often waste materials were used (Dempseyová, 2002, p. 208). This artistic language in many

ways reminds Dadaists‘ art but artistic concept of Funk art became a much more complex social dimension and psychological seriousness. The primary concern was not to give the rise of awe, fear or shock, even if according to some interpretations, artworks have their speech attributes of horror (Thomasová, 1994, p. 97). Funk artworks did not even scandalize or provoke in the spirit of Dadaism, conversely, these works had a strong moralistic and human accent. Through allegories and specific visual language without embellishment, by using the principle of ready-made they communicated urgency of problems solution and were calling for empathy, respectively compassion and forces the viewer to reflect and contemplate.

The spatial compositions of Wladyslaw Hasior have become a source of inspiration for students of Fine Arts Teaching study programme from Department of Creative Arts and Art Education at Faculty of Education, Constantine the Philosopher University in Nitra within the activities of the international project Hasior – Asssmblage implemented in Hasior's Gallery in Zakopane in Poland on 16 and 17 December 2016.

From inspiration to creating collages

Students‘ reflection through paper and textile collages represent a wide range of universal themes resonating today. They touch the objective social issues, but also the subjective experience reality through a filter of thinking of the young generation (works nr 5).

Problems of alienation, a sense of isolation, loss of identity and increase of the anonymity of the crowd reflects the collage by Želmíra Kósová titled In the crowd and yet every alone (slov. V dave a predsa každý sám, il. 1). While working she used the procedure of decollage, by tearing off the paper exactly from the faces, enhances her intention to accentuate the roughness of the society in relation to disrespect for human individuality.

Stereotypes of life, "carousel" of duties, crisis of values, loss of faith, intellectual and emotional emptiness, respectively the risk of dullness, resonates in a collage of Monika Pšenicová Vicious Circle (slov. Začarovaný kruh, il. 2), Romana Štefíková Fineness flushed through a reality (slov. Jemnosť spláchnutá realitou, il. 3) and Veronika Hofericová Gentle brainwashing (slov. Nežné vymývanie mozgu, il. 4). They communicate a critical attitude towards negative and individual dangerous phenomenon of present, which in a sophisticated way put great pressure on people. All three works apply various creative tools, colour and visual symbolism and also concise and witty titles.

Collage by Silvia Pristašová Christmas...Where is Christ? (il. 5) additionally uses the current period of Advent and forthcoming Christmas, which is today treated commercially and in much of the population is reduced to consumerist dimension and spiritual, respectively religious emptiness of the nature and importance of donations, resp. gifts and abundance. A similar intention reflects the collage by Zsófia Karácsony You need it! (slov. Potrebuješ to!, il. 6). The author through figuration of devil´s temptation and "persuasion" on the need to own Baby Born Chou Chou dolls evokes massive advertising campaigns, which are addressed to children and are especially intensive in the time before Christmas. Krištof Lieskovec also applied Christmas motif in his collage titled Christmas tree (slov. Vianočný stromček, il. 7), but he moves the theme into a broader level with an emphasis on

abysmal social differences, through significant attributes and contrast of fullness and emptiness.

The issue of growing pressure of society on the somebody's look and visage, from which often depends the success and popularity of an individual in a group solves the collage by Kristína Subiová Differences (slov. Rozdiely, il. 8) and Barbora Masárová Proud Slovak women (slov. Hrdé Slovenky, il. 9). Kristína Subiová in addition to application of readable visual attributes of thinness and obesity also included in her artistic expression also updating process of contrasting things in the text. Through the destruction of idioms and changes of fixed shape, marking the smallest clothing sizes XXS (small) to XXSuper and a bigger size XXL (large) to XXLooser, which can be seen as a sign of loose clothing, but also a hint of the word loser meaning.

Barbora Masárová by the destruction of the face of naked female half figure, composed in a golden Blondel Frame, who, covers her breasts in the defense gesture, simultaneously provocatively accents (performs) the fullness of her forms. The collage expresses her criticism of the dictates of the image of Slovak "celebrities", who „serve" as pattern too often without knowledge of their intrinsic qualities and identity.

From the perspective of semiotics exceptionally valuable example of artistic reflection (which are still current) on issue of legal and illegal abortions can indicate Michaela Urbaníková's collage Unwanted (slov. Nechcení, 2016, il. 10). In which by simple means of expression, but very effective attributes (cross, pram), colour symbolism (red, white, dark blue and black), allegories (Crucified as a symbol of suffering) and hidden meanings (motif of a pram with a cross evoking gravestones in the cemetery, thanks to multiplied and compositional arrangements), communicates a clearly legible attitude and strong message. Similar quality also characterizes collage of Lucia Kolenčíková Words are irrelevant in the mountains (slov. Slová sú v horách nepodstatné, il. 11), which by minimizing the means of expression, establishing a colour contrast and clean surface with alternating ornamental motives, respectively accumulated textual elements evokes the real issues of environmental and ecological context. Also information and visual smog, simultaneously appeals to the individual's need for occasional status "off" and quiet environment to relax.

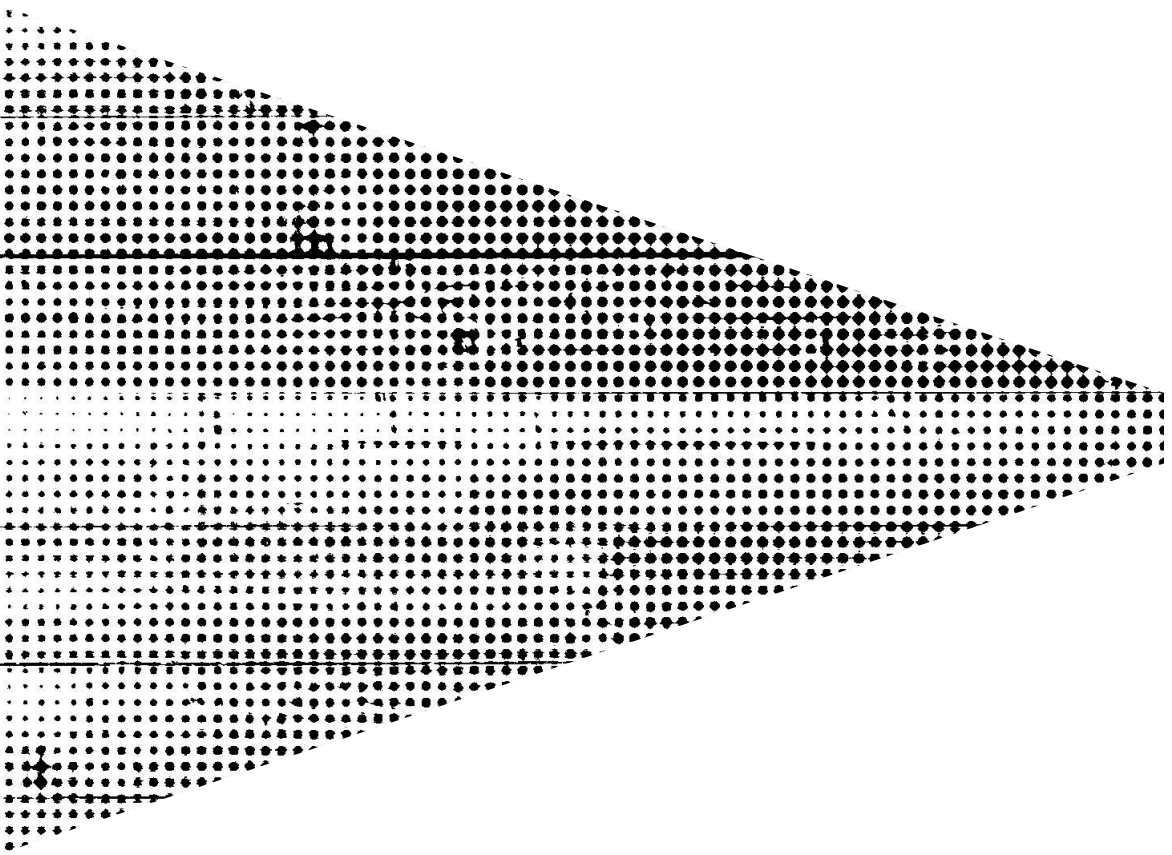
Conclusion

The aim of the educational process of the undergraduate training of future teachers of Fine Arts is also developing students' skills in critical analysis of aesthetic, artistic and non-artistic aesthetic phenomena. We believe that also understanding and evaluation of the above phenomena can encourage students to a constructive dialogue towards the creation of specific and subjective opinions, voicing an opinion, positively influencing attitudes of the young generation. Based on the results of the workshop focused on the acquisition of creative philosophy of Wladyslaw Hasior's images, through paper and textile collages inspired by artists, we became convinced that the participants used creativity, adequate means of art expression and provoked discussions about serious issues of contemporary society in a persuasively and original way, through the perception characteristic for young generation.

Bibliography

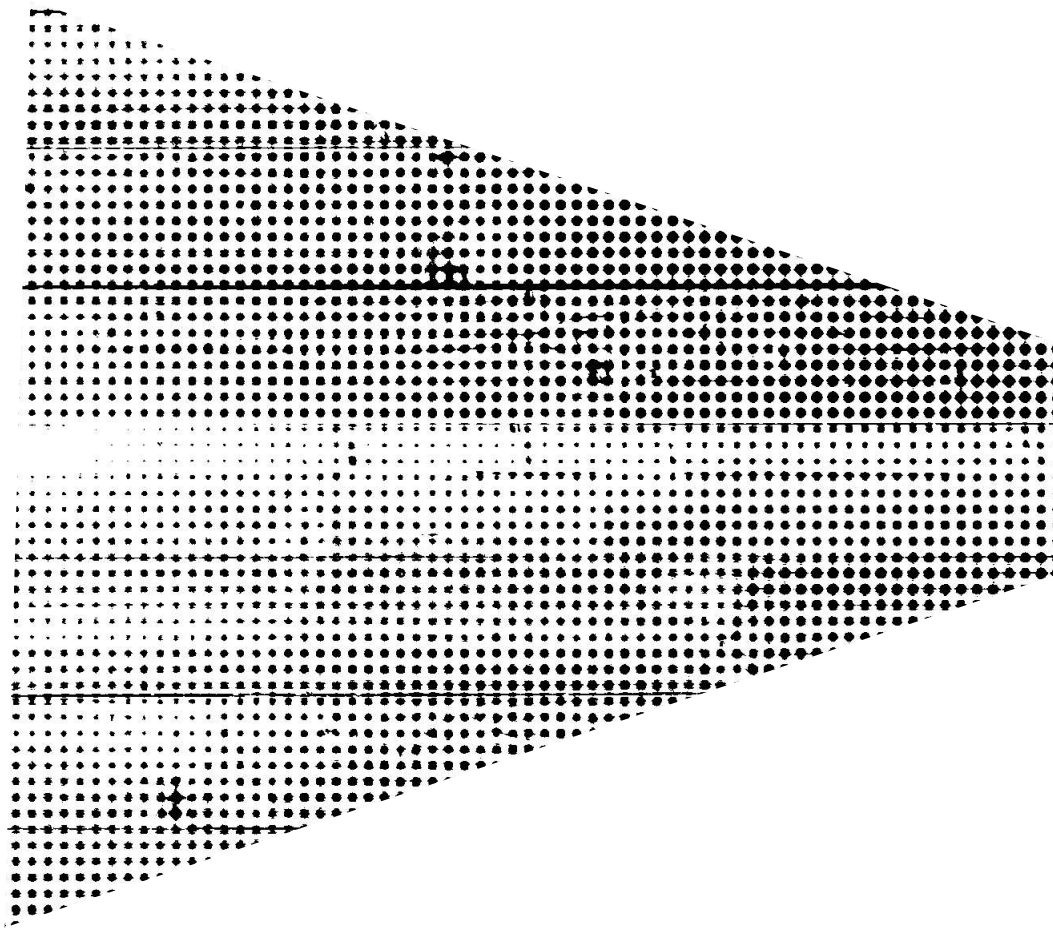
Dempseyová, A. (2002). Umělecké styly, školy a hnutí. Encyklopedický průvodce moderním uměním. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Slovart (304 p.) ISBN 80-7209-402-5.
Thomasová, K. (1994). Dejiny výtvarných štýlov 20. storočia, Bratislava: Pallas (396 p.), ISBN 80-7095-020-X.

Photos: Adriana Récka
doc. PhDr. Adriana Récka, PhD.
Univerzita Konštantína Filozofa/ Constantine the Philosopher University in Nitra
Pedagogická fakulta/ Faculty of Education
Katedra výtvarnej tvorby a výchovy/ Department of Creative Arts and Art Education

Students' images

1.

2.

3.

4.

5.

6.

1. **Želmíra Kósová**: *In the crowd and yet every alone*, 2016, paper collage, decollage
2. **Monika Pšenicová**: *Vicious circle*, 2016, paper collage
3. **Romana Štefíková**: *Fineness flushed through a reality*, 2016, paper collage
4. **Veronika Hofericová**: *Gentle brainwashing*, 2016, paper collage
5. **Silvia Pristašová**: *Christmas...Where is Christ?*, 2016, paper collage
6. **Zsófia Karácsony**: *You need it!*, 2016, paper collage

7.

8.

9.

10.

11.

7. **Krištof Lieskovec**: *Christmas tree*, 2016, paper collage
8. **Kristína Subiová**: *Differences*, 2016, paper collage
9. **Barbora Masárová**: *Proud Slovak women*, 2016, textil and paper collage
10. **Michaela Urbániková**: *The Unwanted*, 2016, textil and paper collage
11. **Lucia Kolenčíková**: *Words are irrelevant in the mountains*, 2016, textil and paper collage